

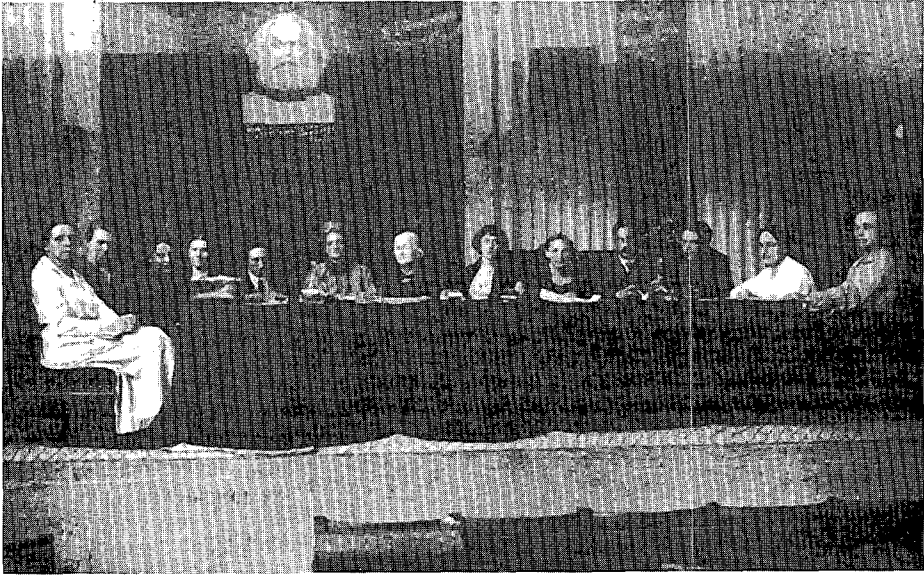
**JOSÉ GOTOVITCH, MIKHAIL NARINSKI, Komintern:
L'histoire et les hommes. Dictionnaire
biographique de l'Internationale communiste**

Omar Van Hoeylandt, Amsab

Historici, politicologen, sociologen, mensen van allerlei slag hebben het nog steeds niet opgegeven: het bestuderen, analyseren, concluderen en lessen trekken uit het ontstaan en de uiteindelijke ondergang van de internationale communistische beweging, zoals die gestalte kreeg in de Derde Internationale of Communistische Internationale of gewoon de Komintern. Er moet hierover onderhand wel een Babylonische bibliotheek bijgeschreven zijn.

Wat blijft er nog over? Wat moet zondig nog aan het licht gebracht worden? Het zijn bijna rituele vragen. Het gebrek aan helderheid blijft bestaan maar er is hoop want voortdurend brengt onderzoek nieuwe bronnen aan het licht en wetenschappers gebruiken steeds nieuwere en betere onderzoeksmethodes.

In het voorwoord leggen José Gotovitch en Mikhaïl Narinski uit waarom dit biografisch woordenboek 'anders' is. Er kan blijkbaar nog wat opgehelderd worden in de duistere kamers van 'la Maison' zoals de Komintern door haar militanten werd genoemd. Dat ze meer was dan een monolithisch communistisch blok met Moskou als middelpunt werd ook reeds in andere publicaties aangetoond. De Komintern was een zeer complex samengaan van mensen met diverse visies, verschillend in motivaties en strategische projecten en handelend binnen een specifieke geografische context. (*"De klasse zelf is niet homogeen"* wist Trotsky al). Ook met de mythe van de wereldrevolutie was allang komaf gemaakt: *"Van het oogenblik af, dat 'de wereldrevolutie zich verwijderde' (ik laat dáár wanneer dit moment er geweest is) was de bestaansreden eener afzonderlijke revolutionaire organisatie vervallen. En van dat oogenblik af, begon het verval en de ontbinding dier organisatie natuurlijk, want zij had geen historische functie meer."*⁽¹⁾

*Sprekers op een congres van de Communistische Internationale, ongedateerd
(Dictionnaire biographique de l'Internationale communiste)*

Wat dit biografisch woordenboek ondanks alles zo interessant maakt is de aanpak, de methodologie die meer dan alleen maar praktische, concrete informatie geeft over individuen actief in de Komintern; naast het ingewikkelde carrièreapparaat omgeven door geheimzinnigheid, stelt het woordenboek ook en vooral erudiete en ervaren militanten, internationalisten die iets te melden hebben voor: "*LIC était devenue le moule d'un type de militant spécifique, international voire apatride, et cependant profondément inscrit dans son terroir national*".

Men kan kritiek hebben op de geografische afbakening van dit biografisch woordenboek tot "*les pays de langue française*": Frankrijk natuurlijk, "*filles aînées de l'Eglise communiste*", België, Luxemburg en Zwitserland, maar deze keuze drukt ook een mogelijkheid uit: dit boek is meer dan een zwerfkei in de ononderbroken stroom van publicaties in verband met de Komintern en het rondkruipen tussen rekvisieten die allang nietig zijn verklaard is nu comfortabeler. Er is trouwens ook *Le Maitron*, een gigantische verzameling biografieën van de Franse arbeidersbeweging, uitgegeven in 1997 ook al bij de 'Editions de l'Atelier'. Dit Komintern-boek plaatst zich dus meteen binnen de respectabele traditie van de *Dictionnaire biographique du mouvement ouvrier international*. De vermelding: "*La question de la langue a joué un rôle certain*" wordt dan bijna overbodig.

Het beschikbaar stellen van nieuw bronnenmateriaal, vooral door het 'Centre de conservation et d'étude des documents d'histoire contemporaine' in Moskou en de grote toegankelijkheid van de verschillende partijarchieven heeft in niet geringe mate bijgedragen tot de realisatie van dit werk.

Het is ten slotte een hele geruststelling voor ons en voor het nageslacht dat dit biografisch naslagwerk uitgegeven is in boekvorm. Van zijn illustere voorganger *Le Maitron* hebben we spijtig genoeg enkel de cd-rom versie. In boekvorm kan een tekst honderden of zelfs duizenden jaren meegaan. In digitale vorm daarentegen kan een publicatie na korte tijd al behoorlijk last krijgen van de steeds snellere aftakeling van apparatuur, besturingssystemen en programmatuur. Het probleem van de digitale veroudering dus.

De *Dictionnaire biographique de l'Internationale communiste* zal door onze zorgzame handen nog lang, heel lang gekoesterd en de geïnteresseerde onderzoeker ter beschikking gesteld worden.

(1) *Waarom schrijf je nooit meer?*, briefwisseling Henriette Roland Holst - Henk Sneevliet bezorgd door Nico Markus, inleiding door Fritjof Tichelman, Amsterdam: IISG, 1995. 606 p.

J. GOTOVITCH et M. NARINSKI, Komintern: L'histoire et les hommes. Dictionnaire biographique de l'Internationale communiste (Dictionnaire biographique du mouvement ouvrier international), Paris: Ed. de l'Atelier, 2001, 604 p.